

Türk Şiiri 2007

Giriş ve eleştirel değinilerle birlikte hazırlayan
HAKAN ARSLANBENZER

NIRENGİ

Türk Şiiri 2007

Giriş ve eleştirel değinilerle birlikte hazırlayan
HAKAN ARSLANBENZER

△▽△ Orient Yayıncılık / Nirengi Kitap Dizisi - 1
NİRENGİ Hakan Arslanbenzer / Türk Şiiri 2007

Genel Yayın Yönetmeni
Mehmet Fatih Çelikkaya

Tasarım
Sinan Günçiner

Kapak Fotoğrafi
Gökhan Eryaman
www.gokhaneryaman.com

© Hakan Arslanbenzer
© Orient Yayıncılık, 2008
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım ve eleştiri için kısa alıntılar yapılabilir.
Bunun dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın herhangi bir yolla çoğaltılamaz.

Nirengi Kitap, Orient Yayıncılık markasıdır.

Orient Yayıncılık
Büklüm Sk. 19/2 Kavaklıdere Ankara
(312) 418 54 74

Baskı
Öncü Matbaası
Kâzım Karabekir Cad. Ali Kabakçı İşhanı No: 85/2
İskitler / Ankara
Tel: (0312) 384 31 20

Nisan 2008

ISBN: 978-975-6124-03-1

İçindekiler

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR 9

GİRİŞ yahut 2007 YILINDA TÜRK ŞİİRİ 11

1960 KUŞAĞI

SÜREYYA BERFE
Şiir Çalışmaları 26

İSMET ÖZEL
Yılık Koşma 28

GÜVEN TURAN
Bir Çocuğun Değişimi 30

ARA KUŞAK

AHMET ADA
Kanto XVII 34

ARİF AY
Hasret 36

ENİS BATUR
Leitmotiv – Sone 37

HABİB BEKTAŞ
Babam Görse Ağlardı 38
Kısır Gelin 38

EBUBEKİR EROĞLU
Yatağını Terk Etmiş Irmak 39

HİLMİ HAŞAL
Cam Sancısı 41

SEFA KAPLAN
“Dostlukların Son Günü” 42

MEHMET TANER

Atlar 46

OYA UYSAL

Henüz Yaratılmış Yeryüzü 48

Başı Önünde Bir Sokak 49

1980 KUŞAĞI

HÜSEYİN ATLANOY

Acemi VI: Keşif ve Veda 52

Kursiyer 53

METİN CENGİZ

Çöl 55

GÜLTEKİN EMRE

Bisiklet-Ten 57

HAYDAR ERGÜLEN

İdiller Gazeli 60

OSMAN KONUK

Sakinlik 62

KÜÇÜK İSKENDER

Çok Ayıp Birşey Mutluluk 64

CEM UZUNGÜNEŞ

Deli-Kırmızı 65

Hissikalbelvuku 67

İZZET YASAR

Anıt Yapıt 69

YENİ HECE ŞİİRİ

AHMET MURAT

Olmak Olmak 72

ELİF BİLGE

Meneviş 73

ONUR CAYMAZ
Çünkü Aşk 74

SÜLEYMAN ÇOBANOĞLU
Aşk Mektubu 75

FATMA ÇOLAK
Dünya Aldanılar Günü 76

ADNAN SATICI
Doğu Baladı 78

HAKAN ŞARKDEMİR
Nebulæ 80

İBRAHİM TENKEKİ
Düzenli Birlikler 81

NEO-EPIK ŞİİR

İBRAHİM ALADAĞ
Avrupa Birliği'ne Hayır 84

HAKAN ARSLANBENZER
Süleyman Değirmi'nin Hasiktiri Çektığıdır 88

MELEK ARSLANBENZER
Cengiz Kurtoğlu MP3 91
Kahr 94

MEHMET AYCI
Aymazlık Dersi 96

GÖKÇENUR Ç.
Doğada Hiçbir Şey Konuşmaz 99
Doğada Hiçbir Şey Anlamaz Birbirini 100

MUSTAFA ÇALIŞKAN
Amentümünü 101

AHMET GÜNTAN
Parçalı Ham 20: Çocukluğumun Yahudileri 104

SERKAN İŞİN

Kol Kırılmasına Karşı (Sosyal Sigortalar Kurumu İçin Şiir) 108

HAKAN KALKAN

Salgın 112

İBRAHİM KARA

İkrah 117

İSMAİL KILIÇARSLAN

Cinnet Modern 120

OSMAN ÖZBAHÇE

Babam Gelmiş Babam Gitmiş, Türkiye Varmış Türkiye Yokmuş 123

EREN SAFİ

Kamaşır 125

ESMA TOKSOY

Esmadan Esmaya 128

AHMETHAN YILMAZ

Californian Brasserie Restaurant 133

YENİ BİÇİMCİ ŞİİR

BURAK ACAR

Teyzeler, Oğullar ve Şirinler 138

Birinci Muayene 140

MERVE BURMA

Tebeşir Pozu 143

FRANKO BUSKAS

Yine Gül Ömer Gözlerime Askeri Dünya 145

EFE MURAD

Giyim-Kuşam: Bir Madde Şairi Nasıl Giyinmelidir 148

SERKAN İŞİN

Fsoil Trımtıştaklar 151

Konşamıyomur 151

ONUR KUZGUN
Çok Gotik 153

MEHMET ÖZTEK
Ben Google Değilim 155

ASLI SERİN
Hotel Yaman 157

BİREYSELLER

ABDULLAH ŞEVKİ
Bir Şiir Kitabım Olsaydı 162

MUSTAFA AKAR
İkiz Yengeç 164

ÖMER AKSAY
Üstüne Alındığım Birine Ait Kimlikle: Bilâl Cerâr'den Umulmadık Kıyım 166

ÜMİT AKTAŞ
Burjuva 168

ONUR AKYIL
Basmane Enternasyonal 169

EREN AYSAN
Otobiyografi 170

BİRİCİK E. DOĞAN
Mısafir 172
Uluorta 173

MEHMET ERTE
Herkes Kadar Yansıtabilirim Işığı 174

YÜCEL KAYIRAN
Zâhid 176

CAFER KEKLİKÇİ
Hastane Önünde İncir Ağacı 178

HÜSEYİN KIRAN
İnanmak Çilesi Bitti 179

SERDAR KOÇAK
Öldükten Sonra 182

BİLÂL KOLBÜKEN
Kapı 184

MUSTAFA KÖNEÇOĞLU
Ayakları Kaybolanıım Ben 186
Sular Kadar Uykusuz 187

AYHAN KURT
Ses Yok 189

DİDEM MADAK
Kendim Ettim Kendim Buldum 191

ALTAY ÖKTEM
Kuşları Siktir Et 194

ŞAKİR ÖZÜDOĞRU
Ölüm Konuşabilir 196

KÜBRA PARMAKSIZOĞLU
Yüz 197

ÖZLEM SEZER
Söğüt Sefaretinde 199

LEVENT SUNAL
Zaman'ın Salyangozu 200

MURAT ŞAHİN
Altmışında Büyüyen Ruh 202

MAHMUT TEMİZYÜREK
Geçti Yok Bişey 204

SUAVİ KEMAL YAZGIÇ
Suç ve Ecza 206

İRFAN YILDIZ
Soğuk Bir Öykü 207

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Ahmet Güntan'a ve Osman Çakmakçı'ya özellikle teşekkür etmek istiyorum; yaptığım işlerin bir değeri olduğunu düşündükleri için. Bana yıllardır unutturulan *şair konuşmasını* 2007'de en çok Güntan ve Çakmakçı'yla yaptım. Bir şairle konuşmak, içerdiği yüksek kumaş kalitesinin yanı sıra ayrıca yüreklendirici oluyor. Allah ikisinden de razı olsun.

Karım Melek'e, hem bu yıllık hem de bu tür işler için harcadığım dolu ve boş mesaiye katlanmak bir tarafa, beni hep desteklediği, ben bırakma eğilimine girdiğimde de devam etmem yolunda akıllıca şeyler söyleyip beni ikna ettiği için şükranım her zamankinden biraz daha fazla.

Genç arkadaşım Mehmet Fatih Çelikkaya'ya, yıllığın yayımını hiç çekinmeden üstlendiği ve yayınevleri, dağıtımcılar, kitabevleri, hele okuyucular şiirden kaçarken Türk şiirinin davasına ortak olmak istediği için teşekkür ederim.

Yıllığı hazırlarken yazıştığım her yaştan, her akımdan ve kuşaktan şairlere ilgileri, anlayışları, hakkettiğimden hiçbir zaman emin olamayacağım saygıyı bana gösterdikleri için buradan bir kere daha şükranımı ifade etmek isterim.

Gerek *Türk Şiiri* yıllığını, gerekse benim ve arkadaşlarımdan dergi ve kitaplarımızı takip eden okuyucuları temsilen, ilgide ve dostlukta önceliği

olan Malatya'dan Şaban Ekinci'ye selam ve şükran! Şiir yayımlamaya başladığım günden beri on dört, eleştiri yazılarımı yayımlamaya başlayalı on iki yıl geçmiş. Bu süre zarfında tanıştığım, konuştuğum, yazıştığım; yeri gelince dertleştiğim, yeri gelince tartıştığım, bazen anlaştığım, bazen de anlaşılmadığım herkese saygı ve sevgiyle selam ederim. Türk şiirinin veya genel olarak şiirin bittiği, tükendiği çokça söyleniyor. Fakat hiç değilse öznel açıdan baktığımda, bu kadar çok insanla beni buluşturmanın şiir ve özelde Türk şiiri olduğunu görüyorum. Şiir uğraşım konusunda utanmak veya yerinmek için benim bir nedenim yok. İnsan olmanın yolu başka insanlarla biraraya gelmekten geçiyor. Şiir bizi biraraya getirmişse ne mutlu.

Geçtiğimiz yıl, *Türk Şiiri 2006* hakkında tanıtma ve eleştiri yazarlardan Fazıl Baş, Suavi Kemal Yazgıç, Ali Görkem Userin ve Said Yavuz'a beni çölde vaaz veriyormuşum duygusundan çekip aldıkları için özellikle teşekkür ederim. Yıllık ve başka konular çerçevesinde benimle söyleşi yapan, *Uhde ve Hariçten Gazel* dergilerini çıkaran genç arkadaşlara da ayrıca selam ederim.

Hakan Arslanbenzer
Mart 2008, Ankara-Kurtuluş

GİRİŞ yahut 2007 YILINDA TÜRK ŞİİRİ

2007'nin tek bir toplu görünümü yerine parçalı görünümleri olduğunu söyleyebiliriz. Belli bir merkezde toplanmayan tartışmalar, dergilerin ayrı telden çalması, sessiz sedasız bir şekilde ortaya çıkan yeni yayınlar, internette ayrı bir kol halinde yürüyen tartışma ve daha çok da çarpışmalar... Yarı şaka yarı gerçek ama 2007'yi kimse ele geçirmeyi başaramadı. Ele geçirilmek istenen ise bu çabayı gösterenlerin maksatlarına göre farklılık arz ediyor. Kimine göre şöhret, kimine göre iktidar, çoğuna göreyse Türkiye'de dışarıdan güdümlü sözde kültür iktidarının gözüne girmek.

2007 ilk kitabını çıkaran şairlerin yılı oldu, bir yanıyla. Eren Safi, Hakan Kalkan ve Esmâ Toksoy başta olmak üzere son yılların adından söz ettiren birçok şairi ilk kitaplarını çıkararak galaksiye dahil oldular. Eren Safi'nin *Kamaşır*'ı¹ aldığı kabul/ret oyları bakımından yılın en çarpıcı kitaplarından biriydi. Yazıyla ifade edilmediği, arkadan konuşarak ve operasyon yaparak yürütüldüğü için ret oylarının irapta mahalli, yani kitapta yeri yok. Ret cephesinden fikrini yazıyla ifade etme cesareti gösterebilen tek kişi Osman Özbahçe oldu. Özbahçe'nin iki satırlık karalaması üzerinde burada uzun uzadıya durmaya gerek yok elbette. Özbahçe de dahil olmak üzere birçok şairi etkisi altına almayı başarmış bir şairin şiirini, kitabını iki satırla karalamanın imkanı yok çünkü.

¹ Eren Safi, *Kamaşır*, Fayrap Kitaplığı, 2007

Kamaşır, görünümündeki parlaklığın ötesinde özellikle Okuyucuya ve Kamaşır başlıklı şiirlerle Eren Safi'yi hem son dönemin hem de tüm modern Türk şiirinin zincirine bir halka, galaksisine bir yıldız olarak dahil edecek güce sahip bir ilk kitap olarak çıktı. İlk kitap belirsizliği, *Kamaşır* için geçerli değil. İçinde Mürşidim Kocakarı ve Bir Kişi Bomba gibi şairin 22-24 yaşlarına ait kısmen belirsiz şiirler olsa da. Mürşidim Kocakarı 1999'da *Dergâh*'ta, Bir Kişi Bomba bundan iki yıl sonra *Atlular*'da yayımlandığında Eren Safi'nin şiirimizi dönüştürecek bir şair olacağından emin olamazdık. Fakat Bir Kişi Bomba'nın arkasından gelen ve bir kısmı *Kamaşır*'da yer alsada bir kısmı da kitabın dışında bırakılan şiirlerle Safi, sadece iyi bir şair olmadığını, şiiri dönüştürecek sanat siyaset birliğine, zihin açıklığına, cesaret ve yeniliğe de sahip olduğunu gösterecekti. Eren Safi şiiri neredeyse tek başına bir akım gibiydi 2003-2004 yıllarında. Birçok genç şairi kapıp götürmesinde, daha olgun yaştakileri esinlemesinde bu özelliği hakim olmuştur diyebiliriz.

Hakan Kalkan'ın *Meryem Koçaklamaları*'nda² bir araya getirdiği şiirleriye fazla dışa dönük olmayan, etkileme kastı gütmeyen, çünkü karşılıklı konuşmaya dayanmayan; daha ziyade kendi kendine bir konuşma gibi şiirler. Modern epik şiiri Hakan Kalkan'ın yorumlama biçimi, anlama ve yeniden yaratma biçimi olarak okunması gereken bir kitap *Koçaklamalar*. Tek bir karşılaşma biçiminin, tek bir ruh halinin ve tek bir karakterin şiirleri. İnsan fıtratıyla modern hayat düzeninin çarpışması olarak okuyabilirsiniz bu şiirleri. Siyasi isimleri, sembeleri fazla kullanmadığı için, Hakan Kalkan şiirinin siyasi bir şiir olduğunu bazı okuyucular gözden kaçıracaktır. Siyasi şiir bilincinin dışında okunduğunda da kendi yarattığı söyleyiş tarzı ve anlam birliği sayesinde ayakta durabilecek bir şiirdir, öte yandan. Özetle, şairi 28 yaşında bir ilk kitap olarak *Meryem Koçaklamaları*, şairinin yaşına yaraşır bir olgunluk, tamamlanmışlık ve belirliliğe sahip bir ilk kitap.

Aynı kitap dizisinden çıkan bir başka kitap da Esmâ Toksoy'un Esmâdan Esmâya, Yalnız, Çirkin, Kuzeye gibi dergilerde yayımlandığında popülerleşmiş birçok şiirini barındıran *Çirkin*'iydi.³ İster kadın şair olur mu, ya da kadın şiiri olur mu gibi Türkçe'de sonuçlandırılmamış, hatta ciddi bir yol bile kat edilmemiş, sadece yabancıların teorilerine bakılarak

³ Esmâ Toksoy, *Çirkin*, Fayrap Kitaplığı, 2007

² Hakan Kalkan, *Meryem Koçaklamaları*, Fayrap Kitaplığı, 2007

şöyle böyle denip geçilmiş meselelere bir örnek şiir olarak; isterse de modern Türk şiirinin, neo-epik şiirin 26 yaşındaki bir takipçisinin işi diye okunsun, *Çirkin*, özel ve özellikli bir kitap. Şairin biyografisi üzerine kurulu olduğu için bazı sözde şiir eleştirmenlerinin habis tecessüsünü (Örnek: Biricik E. Doğan ve Osman Özbahçe) davet etmiş gibi görünmesine rağmen, *Çirkin*'deki şiirlerin şairin hayatından bazı görüntü ve durumları sadece malzeme olarak, muhteva olarak derlediğini ve zaten “sanatta her *benin* daha geniş bir *ben* olduğunu”⁴ gözettiğimizde ve sözde eleştirmenlerin şaire yönelik iğdiş edilmiş niyetlerini bir tarafa bırakıp şiire baktığımızda, Esmâ Toksoy şiirinin Türk şiirine aidiyeti, şiir sanatından içre oluşu su götürmez. Habise karşı bir şiir yazdığını da söyleyelim Toksoy'un. Hakiki neo-epik şairlerin tamamı gibi.

Evren Kuçlu'nun *Çete Kurma Hazırlıkları*⁵ ve İbrahim Aladağ'ın *Tek Kişilik Bir Oyun*⁶ kitaplarıysa başarılı şiirlerden oluşan ilk kitaplar olmasına rağmen az sayıda şiir içermeleri, bir şiir editörünün titizliğinden yararlanmamış olmaları ve pek de çekici olmayan baskılarıyla biraz aceleye getirilmiş görünümü veriyor. İlk kitap bizde biraz şanssızlık konusudur biliyorsunuz. Bu şanssızlığı yaşayan ilk şairler değil Kuçlu ve Aladağ. Sonuncusu da olmayacaklar. Allah ikisinin de yardımcısı olsun.

Kuçlu ve Aladağ'ın kitaplarının birçok ortak tarafı var, farklılıkları yanında. İlk dikkati çeken, her iki kitapta aynı isimli, benzeri bir tutuma sahip birer şiirin olması: Avrupa Birliğine Hayır. Bu şiirler, 2002 yılında *Huruç* dergisinin “Avrupa Birliğine Hayır!” eylemi için yazılmıştı. Bu şiiri inkar etmemiş olmaları, ilk kitaplarına (Eren Safi ve ben almadığımız halde) almış olmaları dikkat çekici. Kuçlu'nun da Aladağ'ın da karakterini aynı başlıklı bu şiirlere bakarak çözebilirsiniz, çözmeye başlayabilirsiniz. Aladağ net siyasi, epik tutumunun bir belgesini, şiirinin rengiyle birlikte şiddetini de veriyor Avrupa Birliğine Hayır şiirinde. Aladağ'ın kitabındaki on şiiri de bu renk ve şiddete bağlayarak okumak mümkün. Yerlici, AB karşıtı, siyasi, epik bir modern şair İbrahim Aladağ. Kuçlu ise aynı isimli şiirinde önce sanatsal bir çerçeve çizerek başlıyor ve

⁴ İsmet Özel, *Yeni Dergi* söyleşisi, 1995

⁵ Evren Kuçlu, *Çete Kurma Hazırlıkları*, Ebabel Yayınları, Mart 2007

⁶ İbrahim Aladağ, *Tek Kişilik Bir Oyun*, Ebabel Yayınları, Eylül 2007

Rahmaninof-Neşet Ertaş gibi simge isimleri yakınlaştırmak evrensellığe, evrenselciliğe pay bırakan bir yerlilik tasarımına varıyor. Aladağ'ın bizce kitabındaki en başarılı şiirlerden biri Avrupa Birliğine Hayır şiiri. Kuçlu'nun şiiri ise diğer şiirleri arasında daha vasat denebilecek bir yere sahip.

Aslı Serin'in ilk kitabı *Bu Benim.Zip*, Pan Yayınları Heves Kitaplığından çıktı.⁷ Sözde edebiyat aleminin habis tecessüsüne maruz kalan kadın şairlerden biri de Aslı Serin. Biyografik malzemeyi işleyen şiirleri de var Serin'in de, tıpkı Toksoy ve başka kadın şairler gibi. Aslı Serin şiirinin *Bu Benim.Zip*'e girmeyen şiirlerinde kalan romantik bir geçmişi var. *Öteki-siz* ve *Kül* gibi dergilerde kalan bu şiirlerden kalma bir romantik atmosfer çizme gayreti Aslı Serin'in şiirinde yer yer karşımıza çıkıyor. Ama kitabın ve kitaptaki başat diyebileceğimiz Bakire Kızlar Manifestosu, Kumandalar Tozlanmıyorsa Aşk Bitmiştir, Hotel Yaman gibi şiirlerin avangardizmi de açıklıkla görülebiliyor. Son yılların biçimci akımı içinde bir şair Aslı Serin. Bu akıma çok önemli katkılarda bulunduğunu söylemek zor; fakat katılım ve mensup olma bakımından adresi de orası sonuçta.

Yılın diğer dikkate değer kitaplarını ise tanıttığımız yerimiz olmadığı için bir okuma listesi vermekle yetiniyoruz, geçtiğimiz yıl olduğu gibi:

- Abdullah Şevki, *Kötü Söylentiler*, Kanguru
Ahmet Oktay, *Kaç Kişiyiz Kendimizde* (Bütün Şiirleri), İthaki
Ataol Behramoğlu, *İki Ağıt*, Evrensel
Ayhan Kurt, *Canavarlığa Yazgılı Şebzade ve Müsadere*, Ebabil
Didem Madak, *Pulbiber Mahallesi*, Metis
Enis Batur, *Neyin Nesisin Sen*, Kırmızı
Fazıl Hüsnü Dağlarca, *İçimdeki Şiir Hayvanı*, Norgunk
Fazıl Hüsnü Dağlarca, *Orda Karanlık Olurum*, YKY
Gülten Akın, *Kuş Uçsa Gölge Kalır*, YKY
Güven Turan, *Çıktış*, YKY
Hakan Arslanbenzer, *Çok Üzgünüm* (Şiirler: 1995-2005), Fayrap Kitaplığı
Hakan Şarkdemir, *Yerçekimi Bilgisi*, Ebabil
Haydar Ergülen, *Nar* (Toplu Şiirler I), Merkez

⁷ Aslı Serin, *Bu Benim.Zip*, Pan Yayınları Heves Kitaplığı, Mart 2007

Haydar Ergülen, *Üzğün Kediler Gazeli*, Merkez
Hilmi Yavuz, *Kayıboluş Şiirleri*, YKY
Hüseyin Avni Cinozoğlu, *Kör Sahaf*, Başak
İlhan Berk, *Tümceler Geliyorum*, YKY
İzzet Yasar, *Asla Yazamayacaksın O Şiiri*, Komşu
Küçük İskender, *Lezzetli Tümörler Lokantası*, Sel
Mehmet Akif, *Genç Safahat*, TYB Mehmet Akif Araştırmaları
Merkezi

Mehmet Akif, *Safahat (7 Cilt)*, Dergâh
Mehmet Aycı, *Yakı*, Ebabil
Nazım Hikmet, *Bütün Şiirleri*, YKY
Orhan Kahyaoğlu, *Rahimdeki Ot*, Metis
Orhan Seyfi Orhon, *Bütün Şiirleri*, Everest
Özlem Sezer, *Söğüt Sefareti*, Kanguru
Sefa Kaplan, *Şiirler (Seçme Şiirler)*, İş Bankası
Serkan Işın, *Bonus*, YKY
Suavi Kemal Yazgıç, *Taş Suyu Değince*, Ebabil
Tevfik Fikret, *Hayatı ve Toplu Şiirleri*, Kırmızı
Ülkü Tamer, *Yanardağın Üstündeki Kuş (Toplu Şiirler)*, Kırmızı
Yahya Kemal Beyatlı, *Eski Şiirin Rüzgârıyla*, İstanbul Fetih
Cemiyeti

ELEŞTİRİ KİTAPLARI ve ELEŞTİRİNİN YÖNELİMLERİ

2007’de çok fazla eleştiri kitabı yayımlanmadı. Şiir üzerine kitapların çoğu deneme ve biyografi türünde kitaplardı. İşin ilginç tarafı, bu kitaplardaki fikirlerle şiir arasındaki makasın her geçen gün biraz daha açılması. Mesela, Beşir Ayvazoğlu’nun bir şairler buluşmasına ait fotoğraftan yola çıkan 1924⁸ başlıklı kitabında şiirin soluğu zerre kadar hissedilmemektedir. Bunu hiç kimsenin gündeme getirmemiş olması ise sorunun derinliğini gösteriyor.

Hele şiir ve saire gibi başlıkları olan deneme yazıları ve bu yazılardan mürekkep kitaplar... Şiir ve toplum veya psikanalitik açıdan bilmem hangi şairin şiiri gibi görünüşte bilimsel, özünde ise rasgele yazılar. 2007’de İkinci Yeni şairlerinde cinsellik arama-tarama yılı oldu diyebiliriz.

⁸ Beşir Ayvazoğlu, 1924: *Bir Fotoğrafın Uzun Hikayesi*, Kapı y., 2006

Cinselliği konu edinen yazıların önemli bir kısmı üniversitelerin Türk edebiyatı bölümlerinde hazırlanan ödevler, ya da jüriye sunulan tezlerin özetleri olmasına rağmen hemen hiçbirinde bilimsel bir derinlik olmaması Allah'ın emri midir; en azından üniversitenin Allah'ının? Jüriler boş beleş tezleri geçirip bunları yazanları M.A. veya Dr. ilan etmeyi ne zaman bırakacaklar?

“Şiirde kadın” başlığı ise altı boş olmak suretiyle devam ve tekrar ettirilip durmakta. Türkiye’de kadın çalışmalarının (Batılı literatürün zenginliğinden çok şeyler almış olmak üzere) belli bir seviyeye ulaştığını söyleyebiliriz. Fakat bunun şiir eleştirisine yansıdığını söylemek tek kelimeyle abartı olacaktır.

Kitap tanıtma yazılarının kayda değmezliği 2007’de hiçbir şey değişmeksizin sürdü. Gazete kitap eklerinde olsun, dergilerde olsun kitap tanıtma yazısı görünce bakıp geçmek artık normalleşti. Kimse bu tanıtma yazılarında dişe dokunur bir şey söylemiyor. Çalışmıyorlar çünkü. Kitap tanıtma yazısından fazla bir şey beklenemez elbette. Ama “müellif-i kitap yakınımdır”ın fevkinde bir şeyler söylenmesini beklemek de hakkımız.

“Şiir ve matematik” zırvalarının yerini 2007’de biraz daha fazla “şiir ve felsefe” almış görünüyor. Şiir-matematik yazılarında şiirle veya matematikle ilgili hemen hemen tek bir cümle kurulmamıştı. Felsefe konusu daha şanslı sayılmaz. Burada belki, Yücel Kayıran’ın *Felsefi Şiir*⁹ başlıklı eleştiri kitabına ayrı bir paragraf açmak gerekir.

Kayıran, “felsefi şiir” kuramını açıkladığı yazılarıyla başka türden şiir yazılarını birleştirip *Felsefi Şiir* kitabını yılın ortalarında yayımladı. Bu kitap hakkında görüşler çeşitli. Bazıları “hayal kırıklığı” veya “yetersiz” olduğu kanaatinde, bazıları ise “derinlikli” olduğunu düşünüyor. Biz burada bu kadar kolayca kestirip atamayız. Kitabın her iki tarafa hak verdirtecek tarafları yok değil. Mesela, özellikle ilk bölümdeki felsefi şiir kuramı yazılarından net bir felsefi şiir kavramı çıkarabildiğimizi söyleyemiyoruz. Burada felsefi şiir ne olduğuyla değil de daha çok ne olmadığıyla açıklanmaktadır. Felsefi şiir, ideolojik şiir değildir. Felsefi şiir dünya görüşü şiiri de değildir. Felsefi şiir epistemik anlatı şiiri de değildir. Bize kalırsa Kayıran bu terimlerin her birini fazla kolay bir şekilde harcamaktadır. Üstelik epistemik/ontik ayrımı ne kadar

⁹ Yücel Kayıran, *Felsefi Şiir: Tinsel Poetika*, Yapı Kredi y., Haziran 2007

açıklayıcı olabilir? İç ve dış bu kadar kolay ayrılabilir mi? Kayıran'ın tasarımına bakınca felsefi şiirin iç şiiri, varoluşsal bir şiir, bireysel, kişiöğlunun biricikliğine yaslanan bir şiir olduğunu anlayabiliyoruz. Fakat siyasi bir şiirde de biriciklik olamaz mı? Özellikle İkinci Yeni kaosundan sonra, şiiri epistemik/ontik diye ayırabilmenin imkanına inandığımı söyleyemem.

Felsefe terimlerinin ve kavramlarının sağlamlığının, bir şiir kuramı oluşturulmasında ve Türk şiirinin çözümlenmesinde işe yarayabileceğine aklım yatar. Yücel Kayıran'ın tutumunu da emeğini de bunun için bilhassa gözden geçirmemiz, söylediği herşeyi önce bir derleyip toparlamamız gerektiğini düşünüyorum. Fakat Kayıran'ın bu sağlamlığa fazla güvenip bazen terimleri fazla kesin veya katı aldığından da kuşkulaniyorum açıkçası. Netice itibariyle, Yücel Kayıran'ın felsefi şiir önerisi ve bu bapta yazdığı yazılar yukarıda şikayet ettiğimiz kopukluğa, ilgisizliğe şifa sayılabilir ve satır satır incelenmeyi, eleştirilmeyi hakketmektedir. 2007'nin eleştiri yazınımıza getirdiği önemli metinlerden biriydi *Felsefi Şiir* kitabı.

Eksik kalmış bir uzun yazı olmakla birlikte, rahmetli Eser Gürson'un *İlhan Berk'i Derleyip Toparlama Denemesi*'nin¹⁰ küçük bir kitap olarak basılıp dergi ilavesi olarak verilmesi 2007'nin güzel bir sürpriziydi. Haluk Aker'in yayıma hazırladığı bu küçük kitap, bir şairin bütün şiirinin nasıl incelenebileceğine dair akademi-dışı, fakat "edebiyattan-yana" son derece iyi bir örnek, bana kalırsa. Gürson bu kitap-yazıda İlhan Berk şiiriyle ilgili çalışmalarını bir dipnot ve kaynakça kalabalığının arasında sunmuyor okuyucuya. Yıllarca tekrar tekrar okuduğu bir şairle ilgili netice sözlerini söylüyor. Bu seviyede, bu kendine güvende eleştiriye açık açıkçası. İlhan Berk'in ışık/karanlık tasarımını merkeze alan yazıda Gürson, şairin izlenimci, gözlemci bir şair olduğunu, gece fobisine sahip bir gündüz vakitleri şairi olduğunu, kendisini dolaysızca yazmayıp doğaya yöneldiğini, hayatı bile şiir yazmanın gerekçesi kıldığını tartışmaktadır. Öğretici bir yazı-kitap.

Bülent Kılıç'ın yıllardır hazır bekleyen kitabı nihayet çıktı: *Saklı Rönesans, Türkiye Sol Edebiyat Hareketleri İçin Bir Hat*.¹¹ Ne var ki,

¹¹ M. Bülent Kılıç, *Saklı Rönesans: Türkiye Sol Edebiyat Hareketleri İçin Bir Hat*, Kül Sanat y., Ekim 2007

¹⁰ Eser Gürson, *İlhan Berk'i Derleyip Toparlama Denemesi*, Yapı Kredi y., *Kitaplık* dergisi armağanı, sayı: 103, Mart 2007

kendi payıma hayal kırıklığına uğradım. Bülent Kılıç'ın "sol edebiyat hattı"nın içeriklendirmekten çok İsmet Özel takıntısını izhar ettiğini söylememiz lazım. Kitabın bir değeri varsa "Ek" başlığı altında müellifin alıntuladığı bildiri ve yazılardadır. Doğuş Bildirisi, *Dönem, Devinim* 60, *Alan* 67, *Yordam*, *Halkın Dostları* gibi dergilerin çıkış yazılarından ibaret bir değer bu. Bu yazıların biraraya getirilmiş olmasından ibaret.

*Şiir Harmanı: Modern Türk Şiirinden Kesitler*¹² yazarı Ali K. Metin'in de en az Bülent Kılıç kadar ideolojik bir tavır içinde olmasına rağmen, modern/modernist şiirimizi ideolojik paftalara ayırmaksızın incelemeye tabi tuttuğu için yazdıklarının dikkate değer bir tarafı var. Ece Ayhan'la Sezai Karakoç'un, Metin Eloğlu'nun Atılâ İlhan'la birlikte olduğu bir şiir evreni fikrine sahip Ali K. Metin. Sadece bu itibarla bile günümüzde güya şiir üzerine yazı yazan insanların önemli bir kısmının ulaşamadığı bir açık seçiklik, ferahlık ve şeffaflık noktasında duruyor. Tek tek bu şairlerin şiirleri hakkında söylediklerine gelince, bunların en büyük kusuru genelleme olmaları. *Şiir Harmanı*, baştan sona genellemelerle dolu, hatta hemen hemen sadece genellemelerden oluşan bir kitap. Adından da belli zaten bu. Bu da Ali K. Metin'in yazdıklarını şiir eleştirisi olmaktan çıkarıp, şiiri vasıta olarak kullanan kültür yazıları haline getiriyor. Modern şiirin yarattığı (ve yanlışlıkla metafizik denilen) kültürel miras, yazar için bu şiirin sanatsal içeriğinden daha önemli gibi görünüyor. Bu bir tercih meselesi sonuçta. Ama şiire yaslanan kültürel bir eleştirinin gereğinden fazla kırılğan ve zamana karşı dayanıksız olabileceğini de söylemek lazım.

Son olarak Serkan Işın'ın *Tüğün*'ünden¹³ söz etmek gerek. Ali K. Metin gibi Serkan Işın da şiirin içinden değil üzerinden ve çevresinden gidiyor. Yani, kültürel eleştiri yazıyor ve baştan sona genellemelere başvuruyor. Bir genelleme yorgunluğu bile oluşturuyor okuyucuda *Tüğün* kitabı. Çünkü bunların her biri üzerinde düşünmeye başlayınca, Serkan Işın'ın doğru söyleyip söylemediğini denetlemeye çalışınca kitabı elinizden bırakıp daha abartısız, sınırları ve ölçüleri daha belirli metinlere yöneldiğinizi göreceksiniz. "Kocaman kocaman kavramlar"ı eleştiren, edebiyat ortamının ve medyanın kalıp söz ve mevzularını biraz tiye alan, çoğunlukla da bunları delmeye ve deşmeye çalışan

¹² Ali K. Metin, *Şiir Harmanı: Modern Türk Şiirinden Kesitler*, Ebabil y., Ocak 2007

¹³ Serkan Işın, *Tüğün*, Ebabil y., Ocak 2007

sağlıklı bir tavır var Işın'ın. Düşünceli bir tavır bu. Fakat üşengeç bir tarafı var sanki yazarın. Düşünceleri bütünleşip bir sonuca varmıyor, bu nedenle de adeta hiç düşünülmemiş olarak kalıyorlar.

Serkan Işın'ın kompozisyon ve üslubuna gelince, Soyuz uzay üssüyle “1990’lı Yıllarda Şair Olmanın Poetopatolojisi”ne girmek o yılların şairlerinin ruhuna yani bizim ruhumuza uygun ve kendi başına da eksantrik bir şey, fakat bir sonuç çıkarmak, bir yere varmak kaydıyla. 1990’ları tam yaşamış bir şair olarak, Serkan Işın'ın *bozunma* ve *isyan* konusunda söylediklerinden hiçbir şey anlamadığımı itiraf edeyim. Sanki benim Ankara ve Kadıköy’de kuşağımın diğer şairleriyle geçirdiğim 1990’lardan değil de hakikaten Soyuz uzay üssünün yarı gerçek yarı düşsel zamanından söz eder gibi konuşuyor. Biz 90’ların şairleri, Serkan Işın'ın sandığı gibi müşteriye mal olarak şiir satan burjuva şairleri olmadık. Ve ayrıca “büyük şiir” yine Işın'ın sandığı gibi iktidarın şemsiyesi altında mevcudu onaylayıcı bir şiir, bir *afirmasyon* şiiri değildir. Büyük şiir aynı zamanda olabilecek en olumsuzlayıcı şiirin adydı 90’larda. Büyük Şiir ancak Büyük Yalan’a karşı bir şiirdir, kavram olarak. Yok öyle, “Kahraman şairler başarısız müteşebbislerdir” gibisinden pek havalı genellemelerle çözümlenemez, ne 90’lar ne de Büyük Türk Şiiri veya şair-kahraman korelasyonu. Hele “1990’ların şairleri ya da öncesi, söylemlerin çarpıştığı ve karşı karşıya geldiği yeri bulamamışlardır,” iddiası, Serkan Işın'ın 90’ların şairlerini belki hiç okumadığının itirafıdır. Sadece Ayhan Kurt’un “Metalik Yakaza” şiirinin başlığı, Hakan Şarkdemir’in “Müzik eleştirmeniyiz biz / Ama müzik nedir bilmeyiz” mısraları veya Murat Menteş’in “F-16’lar gibi geçti haftalar” mısraı bile bu yersiz, mesnetsiz iddiayı çürütmeye yeterlidir. Kaldı ki 90’lı yılların iyi ve kötü şiirine baktığımızda bu söylem çarpışmalarına ait onbinlerce örnek bulabilirsiniz.

“YILLIKLARIN TEMSİL GÜCÜ”

Türk Şiiri yıllığını çıkarmaya başladığımızdan beri yıllıklara karşı özellikle solcular gittikçe çirkinleşen bir tavır içine girdiler. Bir yandan hararetli bir şekilde kendi arkadaşlarının çıkardığı yıllıkları tanıtmak için gayret sarfederken, diğer yandan da nadiren isim vererek şiir yıllığı hadisesine karşı öfke kusmaktadırlar. “Bu ne perhiz, bu ne lahana

turşusu!” derler buna. Üstelik de isim anmadan saldırmak edebiyat adına yapılabilecek en büyük kalleşlik. Kalleşlere ise vereceğimiz cevap, işimizi kaldığımız yerden sürdürmekten ibarettir. Buna da, “İt ürür kervan yürür!” derler.

Yıllıklar *Kuran-ı Kerim* olmadıklarına göre elbette eleştirilmeleri icap eder. İsimsiz küfürname ve hakaretnamelerin yanında kitap tanıtma yazıları, gazete köşe yazarlarının övgüleri ve yıllık hazırlayanlarla yapılan söyleşiler (tabii dergilere söyleşi vermekte kimse Baki Asiltürk’ün eline su dökemez, orası ayrı) dışında, yıllıkları özellikle temsil yeterlikleri bakımından eleştiren yazılar yok denecek kadar azdır. Bunun yöntemi de henüz belirlenebilmiş değil. Burada bir örneğini vermeye çalışalım.

2007’de bizim *Türk Şiiri 2006* çalışmamızdan başka şu yıllıklar yayım şansı buldu:

Bâki Asiltürk, *Şiir Yıllığı 2006*, Yapı Kredi y., Kitap-lık dergisi ilavesi

Şeref Bilsel-Cenk Gündoğdu, *Şiir Defteri 2007*, Toroslu Kitaplığı y., *Üç Nokta* dergisi ilavesi

Veysel Çolak, *Toplumun Şiir Yüzü: 2006 Şiir Yıllığı*, İlya y., *İle* dergisi ilavesi

Yaşar Bedri, *2006 Şiir Seçkisi*, *Mor Taka* dergisi ilavesi

Bu yıllıklarda 100-150 kadar şairin birer kısa şiirine yer verilmektedir. Bizim yıllığımızla aralarındaki müthiş tutarsızlıklardan ilk göze çarpanı, bu kalabalık listelerin her birinde üç aşağı beş yukarı aynı olmasıdır. Yaşar Bedri sağ ideolojiden birkaç kişiyi, Veysel Çolak sol ideolojiden birkaç kişiyi fazladan eklemiştir; Bilsel-Gündoğdu ikilisi ve Asiltürk ise yakın çevrelerine (pek fazla ideolojik ayırım gözetmeksizin) biraz daha geniş rol tanımışlardır.

Dikkat çekici bir nokta, 150 şairlik listelerin ilk 100 kişisiyle bizim yıllığımızın ilk bölümleri arasında temelde bir fark olmamasına rağmen, yaş seviyesi 50 ve 40’ın, hele 30’un altına düşünce diğer yıllıkların bir anda anlaşılabilir bir tutumla “yok sayıcı” bir tavır içine girmeleridir. Onların ilk yüz kişilik listelerinin yarısı veya üçte biri kadarına biz de *Türk Şiiri* yıllıklarında üç aşağı beş yukarı yer vermekteyiz. Özellikle

yaşı 50'nin üzerinde olanlar konusunda bizim listemize onlar yaşlı şiir çevirmenlerini, bazı eski TİP üyelerini (şükür ki Oral Çalışlar şiir yazmıyor), çeşitli türden ağabey ve üstatları ekleyerek sayıyı iki üç katına çıkarıyorlar. Buraya kadar şaşırtıcı bir şey yok. Ben çevre işi yapmıyorum; diğerlerinin sosyal çevreye gebe hareket etmelerine ise fazla şaşırıyorum, hele hiç kınamıyorum. Her yiğidin bir yoğurt yiyişi var.

Fakat yaş seviyesi aşağı indikçe ortaya kabul edilmesi imkansız, şiirimiz adına tehlikeli ve “yıllıkların temsil gücü”nü katı bir şekilde sorgulamayı gerektiren bir durum ortaya çıkıyor. Diğerlerine örnek olarak Bâki'nin hazırladığı *Şiir Yıllığı 2006* ile benim *Türk Şiiri 2006*'yı kıyas etmekle yetineceğim.

Bâki'nin yıllığında 1970-74 doğumlulardan *Hakan Şarkdemir, Murat Menteş, Gökçenur Ç., Kenan Çağan, Ahmet Murat, Murat Güzel, Osman Özbahçe, Didem Madak, Fatma Şengil Süzer* ve *Hayriye Ünal* yok. Bayağı yok yani.

Bâki Asiltürk'e göre 1970'lerin başında doğan, diğer bir deyişle 90'ların şiirini temsil eden şairlere bir bakalım: *Fuat Çiftçi, Soner Demirbaş, Pelin Özer, Şeref Bilsel, Celal Fedai, Özlem Tezcan Dertsiz, Özcan Erdoğan, Nurduran Duman.*

Elbette ikinci listedeki arkadaşları küçümsemek gibi bir maksadım yok; fakat Bâki Asiltürk'ün bir dönemin, bir kuşağın, belli akımların şiirini temsile yeterli şairleri inkar ederek yerlerine nispeten daha hafif, daha kendi halinde, daha temsil yeterliği olmayan şairlerin şiirlerine yer vermesi bir maksat taşır. Düzünden bakarsak, bu durum Bâki Asiltürk'ün bilgisini, görgüsünü, zevkini yansıtmaktadır. Tersinden bakarsak, bunun anlamı Türk şiirini temsil eden şiiri ve şairlerini yansıtmamak, yok saymaktır.

Şeref Bilsel ve Cenk Gündoğdu iyi bir şey yapıp yıllıklarının adını “Şiir Defteri” koymuşlar. Temsil ve bütünü görme iddiası belirsiz yani. Bâki Asiltürk ve Veysel Çolak ise ben yaptım, yapıyorum havasındalar. Yaptığınız meydanda beyler. Yıllıklarınız kişisel zevklerinizi ne derecede yansıtıyor bilmem, fakat Türk Şiirini kuşakları ve akımları içinde yansıtmadığı, hatta tam tersine şiirin son onbeş yirmi yıllık gelişmelerini inkara kalkıştığınız gün gibi aşikar. Bir şiir yıllığı asla bu türden Makyavelli oyunlarının aleti olmamalı.